

Den eldsländska ögruppens vegetation.

Af P. DUSÉN.

De botaniska arbetena under den svenska Eldslandsexpeditionen 1895—1896 hafva varit mig anförtrodda. En kort öfversikt af de vunna botaniska resultatena lämnas härmed, ehuru åt densamma ej för närvarande kan gifvas den fullständighet, som önskligt vore. Såväl tid som tillräcklig litteratur för det insamlade materialets fullständiga bearbetning hafva nämligen saknats, hvartill kommer, att det viktigaste utbytet från Eldslandets ostkust kvarlämnades i Rio Grande, hvarifrån det ännu ej blifvit expeditionen tillsändt och således ej varit tillgängligt för bestämning. Det oaktadt torde dock efterföljande korta öfversikt af vegetationen inom ett ofullständigt känt ur vissa synpunkter obekant florområde vara af något intresse.

Som bekant kan den eldsländska ögruppen ur klimatologisk synpunkt uppdelas i två väl skilda områden, det ena relativt regnfattigt, det andra med riklig nederbörd. Till det förra höra norra och mellersta delarne af ögruppens hufvudö, det egentliga Eldslandet, Tierra del Fuego. Gränsen mellan dessa båda områden torde kunna anges genom en något söder om Rio Grande på Eldslandets ostkust till södra sidan af Useless Bay på dess västkust med en svag utbuktning mot söder dragen linie. Denna anger också gränsen mellan Eldslandets skoglösa och skogiga delar. Den söder om den angifna gränslinien belägna delen af hufvudön och de söder och väster om denna belägna talrika öarne tillhöra alltså det jämförelsevis regnriska området. En skarp gräns mellan dessa i klimatologiskt afseende olika delar finnes gifvetvis icke.

Ju mer man från ofvan nämnda linie når väster och söder ut, desto mer tilltager nederbörden. Inom de västligaste delarne af i fråga varande område, att döma af min egen erfarenhet, och sannolikt äfven inom de sydligaste torde det gifvas under året få dagar, fria från nederbörd.

Det torra området.

Vegetationen inom det jämförelsevis regnfattiga området lärde jag känna under en nära två månaders resa från Porvenir på Eldslandets nordvästkust till Rio Grande på dess östra, hvarunder längre uppehåll gjordes vid Paramo vid norra sidan af Bahia S:t Sebastian samt missionsstationen vid Rio Grande, Eldslandets mest betydande vattendrag.

Den beresta kuststräckan är ytterst enformig, sandig, med få på ett undantag när obetydliga vattendrag, detta dock med undantag af den inre, bågformiga stranden af Bahia S:t Sebastian, där lera har vidsträckt utbredning. Småsjöar — laguner — såväl med salt som sött vatten finnas här och hvar, förträdesvis i trakten af Rio Grande. Innanför kusten är landskapet småkulligt eller genomdraget af vanligen låga höjdsträckningar, som understundom nå fram till kusten och där afslutas med branta afsatser s. k. barancas.

Floran är inom detta område i det stora hela densamma ända ned till Rio Grande och ett stycke söder om denna flod och för öfrigt ganska artfattig. Af arter, hvilkas förekomst är bunden vid hafsstranden, gifves det blott en enda, nämligen den halofila *Senecio candidans* DC., en ganska succulent art med köttiga och starkt hvithåriga blad. Den för floran på Patagoniens ostkust karakteristiska compositeen *Lepidophyllum cupressiforme* Cass., en snårbildande buske, hvilken äfven tillhör Eldslandets flora, synes också, ehuru i långt mindre grad än föregående art vara

bunden vid hafsstranden. Den förekommer utom kring Bahia S:t Sebastian, hvars vegetation senare skall omnämnas, vid Barancas de Carmen Sylva, och då den icke anträffades längre söder ut, torde den här sannolikt hafva sin sydgräns. Af öfriga hafsstränderna eller deras omedelbara granskap tillhörande arter må följande nämnas: *Scutellaria nummulariaefolia* Hook. fil., *Plantago maritima* L., *Senecio*-arter, *Phacelia circinata* Jacq., *Rumex crispus* L., *Anemone decapetala* L., *Valeriana carnosa* Smith, *Panargyrum Darwinii* Hook et Arn., *Armeria maritima* Willd. *Cerastium arvense* L., *Calceolaria nana* Smith, *Lychnis magellanica* Spr., *Saxifraga Pavonii* Don., *Adesmia pumila* Hook. fil. och *A. lotoides* Hook. fil., *Artemisia magellanica* Sch. Bip., *Azorella trifurcata* Hook. och *A. cæspitosa* Cav., *Luzula Alopecurus* Desv., *Homoianthus echinulatus* Cass., *Alopecurus alpinus* Sm., *Vicia magellanica* Hook. f., *Lathyrus* sp., *Senebiera australis* Hook. f., *Thlaspi magellanicum* Comm., 2:ne arter af släktet *Chenopodium* L., *Hordeum jubatum* L., *Acæna multifida* Hook. fil., *A. adscendens* Vahl. och *A. cuneata* Hook. et Arn., *Triticum repens* L., jämte ytterligare några få, icke ännu bestämda arter, särskildt gramineer. Dessa nu uppräknade arter äro likväl ej bundna vid hafsstranden, utan förekomma mer eller mindre talrikt öfver hela det undersökta området, *Scutellaria nummulariaefolia* Hook. fil. likväl undantagen; denna art har nämligen hittills anträffats endast inom Eldslandets östra del.

Såsom redan nämnts saknas skog. Af buskar förekomma *Ribes magellanicum* Poir., *Berberis buxifolia* Lam. och *B. empetrifolia* Lam., *Baccharis patagonica* Hook. et Arn. och *B. magellanica* Pers., *Colletia discolor* Hook. och den till *compositæ* hörande *Chiliotrichum ameloides* Cass., hvars vackra, talrika, om en chrysanthemum erinrande blommor på långt håll ådrager sig uppmärk-

samheten.¹⁾ Dessa buskar förekomma enstaka här och hvar. Vanligen bilda de dock — med undantag af *Berberis empetrifolia* och *Colletia*, hvilka äro temligen sällsynta — mer eller mindre täta snår på kullarnes och höjdsträckningarnes sluttningar. Det är i och i närheten af dessa snår man finner den artrikaste floran. Utom de förut uppräknade arterna — med undantag gifvetvis för *Senecio candidans* DC. och *Lepidophyllum* — träffar man här *Geum magellanicum* Comm., *Empetrum nigrum* L. var. *rubrum* Vahl., *Calceolaria plantaginea* Sm., *Phleum alpinum* L., *Aira flexuosa* L., *Taraxacum lævigatum* DC., *Poa pratensis* L., *Viola maculata* Cav., *Galium Aparine* L.,¹⁾ *Sisymbrium magellanicum* Hook., *Primula farinosa* L., var. *magellanica* Hook., *Gentiana magellanica* Gaud., *Apium graveolens* L., *Huanaca Cavanillesii* DC., *Osmorhiza chilensis* Hook. et Arn., *Colomia gracilis* Dougl., *Madia sativa* Mol., *Macrorhynchus pumilus* DC., arter af släktena *Erigeron* och *Senecio*, *Cardamine* sp., *Colobanthus subulatus* Hook. fil., *Draba incana* var. *magellanica* Lam., *Cardamine hirsuta* L. var. *nivalis* Gill., *Lomaria alpina* Spr., o. s. v. En i det stora hela på detta sätt sammansatt flora finner man med få undantag ända ned till Rio Grande och ett godt stycke söder därom.

Ett afbrott i denna enformighet bildar vegetationen på de leriga stränderna kring Bahia S:t Sebastian, vid floderna Rio Grande och Rio Carmen Sylva, och vid de mindre vattendragen samt lagunerna med salt och sött vatten. Kring Bahia S:t Sebastian med dess

¹⁾ Denna art vore förtjänt af att införas i våra trädgårdar. Frön synas tyvärr vara svåra att erhålla. Utan att anträffa sådana har jag undersökt hundrade och åter hundrade af dess fruktställningar. Möjligen står den ringa utvecklingen af moget frö hos flertalet öfriga af Eldslandets compositeer i samband med bristen på befruktande insekter. Som bekant är Eldslandets insektafauna ganska artfattig. Själfbefruktningen torde ej vara ovanlig. Där emot är förökning på vegetativ väg sällsynt, förekommer dock hos *Chiliotrichum*, som förökas medelst rotskott.

¹⁾ Enl. GRISEBACH och R. A. PHILIPPI *Galium pseudo-aparine* Gris.

breda strand af lera är marken närmast hafvet till största delen vegetationslös. Här och hvar uppträda rena bestånd af *Salicornia magellanica* Ph., *Salicornia* sp. och *Suaeda* sp. Innanför det af dessa arter upptagna bältet herrskar *Lepidophyllum cypressiforme* Cass., som bildar täta snår öfver vida stränder kring bukten. I och kring dessa snår trifvas för öfrigt en god del af de arter, som ingå i den redan omnämnda vegetationen, hvartill kommer en art af släktet *Chenopodium*. De ofvannämnda två *Salicornia*-arterna förekomma äfven vid det nedersta loppet af de större vattendragen, Rio Grande och Rio Carmen Sylva, inom det område af dessa, där tidvattnet gör sig mest gällande, samt vid de laguner, som hafva salt vatten. De mindre vattendragen åter, hvilkas mynning tillstoppas af vid hafsstränderna uppkastad sand och i hvilka tidvattnet föga eller icke alls intränger, hysa en helt afvikande vegetation. Den anmärkningsvärdaste i och vid dem förekommande arten är *Aster VahlII* Hook. et Arn., som vanligen uppfyller vattendragen eller åtminstone deras kanter och mer eller mindre talrikt uppträder i omgifvande kärr. Därjämte växer där *Potamogeton* sp., *Hippuris vulgaris* L., *Myriophyllum latinooides* Gaud., *Scirpus* sp., *Ranunculus* sp., *Caltha sagittata* Cav., *Epilobium tetragonum* L., och *Hierochloe antarctica* Brown. Vid vattendragens kanter och i omgifvande kärr uppträda en del ännu icke bestämda cyperaceer och gramineer.

Den väsentliga skilnaden mellan salt- och söt-vattenslagunernas strandvegetation ligger i *Salicornia*-arternas uppträdande vid de förras, men frånvaro vid de senares stränder. *Plantago maritima* förekommer vid saltvattenslagunerna, men saknas vid laguner med sött vatten, under det *Rumex* sp. — *maritimus* eller en denna ytterligt närstående art — undviker de förra, men ej de senare. I det stora hela utgöres vegetationen för öfrigt, oafsedt om vattnet är salt

eller sött, af flertalet förut uppräknade arter, ehuru dessa vid lagunstränderna vanligen uppträda med mindre frekvens än eljest. Några få arter, till sin förekomst bundna vid lagunernas stränder tillkomma dock. Såväl dessa som några först söder om Rio Grande anträffade arter kunna ej här anföras, emedan den viktigaste delen af samlingarne från denna resa, såsom förut nämts, icke varit tillgänglig för bestämning.

Anmärkningsvärd är frånvaron i sötvattenslagunerna af egentlig vattenvegetation. De enda arter, som skulle kunna anses bilda en sådan, är *Hippuris vulgaris* L. och *Myriophyllum elatinoides* Gaud. Men dessa arter tillhöra egentligen bäckarnes och de mindre vattendragens område och förekommer så sparsamt i lagunerna, att det knappast kan blifva tal om en vattenvegetation i dem. Dessa sjöar uppfylles dock förr eller senare af vegetationen, särskildt af graminneer och cyperaceer, bland hvilka *Alopecurus alpinus* Sm. är den viktigaste. Synnerligen upplysande i detta afseende var en lagun, belägen innanför och något söder om Cabo Peñas. Mer än hälften af den ganska ansenliga vattenytan var inkräktad af ett flytande grästäck, som ännu ej hunnit fullständigt sluta sig och därför uppvisade större eller mindre luckor. Flere mindre, fullständigt igenvuxna dylika bäcken funnos söder om Rio Grande. På den ännu ganska lösa marken därstädes var *Alopecurus alpinus* Sm. allena herrskande, tät, frodig, nära 1 m. hög. Lagunerna med salt vatten saknade dylika inkräktare och synas alltså i jämförelse med dem med sött vatten kunna med hänsyn till igenväxning räkna på en tämligen lång tillvaro.

Af de i det föregående uppräknade arterna är det några få, som öfver vida sträckor uppträda dominerande och alltså trycka sin prägel på vegetationen. Detta gäller särskildt *Chilotrimum amelloides*

Cass., *Hordeum jubatum* L., *Cerastium arvense* L. och en ännu obestämd art af släktet *Senecio*. Inom mindre områden kunna en eller annan af öfriga arter understundom nå öfvervikt såsom *Lepidophyllum cupressiforme* Cass. och *Empetrum nigrum* var. *rubrum* Vahl.

Utom förutnämnda, inom Eldslandets norra och östra delar mera allmänt spridda arter gifves det icke så få andra, hvilka växa på enstaka ställen eller äro mycket glest spridda öfver hela det ifrågavarande området. Bland dessa må framhållas *Ephædra patagonica* Ph., *Draba Falklandica* Hook. fil. och *D. funiculosa* Hook. fil., *Gaultheria microphylla* Hook. fil., *Geranium sessiliflorum* Cav., *Oxalis enneaphylla* Cav., *Azorella filamentosa* Lam., *Panargyrum abbreviatum* Hook. et Arn., *Colobanthus crassifolius* Walp., *Gunnera magellanica* Lam., *Samolus spathulatus* DC., *Phaca* sp., *Myosurus minimus* L. (?), *Myosotis albiflora* Banks et Sol., *Eritrichium albiflorum* Gris., *Viola fimbriata* Steud., *Arjoona patagonica* Homb. et Jacq., *Subularia aquatica* L. o. s. v.

Vegetationen är som nämnts mycket enformig, och den blir det så mycket mer som kryptogamfloran icke gärna kan inom detta relativt torra område vara annat än svagt utvecklad. Af svampar, lafvar och mossor erhöles endast ett fåtal arter, och af de sistnämnda togos de flesta vid den fuktiga foten af några barancas.

Vid Rio Grande börjar vegetationen i någon mån att ändras. Där uppträder i större mängd den märkvärdiga umbelliferen *Azorella gummifera* Spr. (Syn. *Bolax glebaria* Comm.), en art, som visserligen anträffades norr ut, ehuru på större höjd öfver hafvet, såsom vid Porvenir omkring 200 m. högt och vid Rio St: t Martin omkring 300 m., men som vid Rio Grande går ned så godt som till hafvets nivå. Den bildar stora tufvor, intill 2 å 3 m. i diameter och till formen erinrande om sphagnumtufvor och så hårda, att

hästarne föredraga att gå på dem i stället för på den ofta lösare, torfartade marken dem emellan. Tufvorna stå tätt och beröra hvarandra ej sällan. Växten är, fastän i mindre grad torfbildande.

Denna art utbreder sig öfver ansenliga vidder af de plåtaartade, låga höjderna kring Rio Grandes såväl norra som södra sida; den delar området med *Empetrum nigrum* var. *rubrum* Vahl., dock så, att där *Azorella gummifera* Spr. förekommer, träder *Empetrum* tillbaka; denna och tvänne lafarter äro på sina ställen allena rådande. De af *Azorella gummifera* Spr. och *Empetrum* intagna områdena hafva fullständigt utseende af hed.

Många för att icke säga de flesta af de såsom allmänt utbredda utefter ostkusten anförda arterna gå öfver in på *Azorella*-*Empetrum*-heden, men uppträda där så sparsamt och glest spridda, att de icke förmå gifva vegetationen någon prägel eller förtaga dessa områden deras hedartade utseende. Några få arter synas inom denna trakt vara bundna vid förekomsten af *Azorella gummifera* Spr. I första rummet bör *Euphrasia antarctica* Benth. nämnas, som växer på *Azorella*-tufvorna och saprofytiskt lefver på *Azorella*-stjälkarnes nedra afdöda, multnande blad¹⁾). Dessutom förekomma här *Acæna antarctica* Hook. fil., en art af släktet *Homoianthus*, äfven iaktagen inom *Azorella*-området vid Porvenir, samt *Arjoona pusilla* Hook. fil. (?).

Det mest utmärkande draget hos vegetationen söder om Rio Grande är förekomsten af skog därstädes. Ungefär 15 km. söder om floden vidtager denna. Till en början möta enstaka, långt från hvarandra stående träd, så skogsdungar, hvilka slutligen förena sig till skogsbälten. Skogen upptager höjder och deras sluttningar, men undviker dalbottnarne som

¹⁾ Vid Punta Arenas har jag funnit denna art lefvande på andra multnande växtlämningar.

så vidt mina iakttagelser räcka äro sankta och genomflytas af bäckar.

Dessa skogar äro ytterligt enformiga, bildade af ett enda trädslag, enligt min uppfattning en form af *Fagus antarctica* Forst. Denna form grenar sig redan från roten i flere stammar af tämligen måttlig höjd, 8 å 10 m. eller föga däröfver.¹⁾ Bladen på träden i skogens utkant äro ovala, rännformiga, under det de på träden inuti skogen åtminstone på de lägre grenarne äro betydligt mindre, nästan runda, plana samt af ljusare färg och tunnare än de i skogens utkant. Träden stå ganska tätt och belysningen i skogen är därför ganska måttlig. Marken är dock ej synnerligen fuktig. Vegetationen i skogsdungarne och skogen är öfver allt densamma, i hög grad artfattig, men vanligen mycket frodig. Det lägsta skiktet bildas af några sparsamt uppträdande svampar, mossor saknas så godt som alldeles; nästa skikt utgöres af *Galium Aparine* L., vanligen ganska tät och för öfrigt steril utom i själfva skogskanten. Ett tredje skikt bildas af 4 arter, hvilka vanligen växa åtskilda hvar för sig, nämligen *Osmorhiza chilensis* Hook. et Arn., ända till 1 m. hög, *Alopecurus alpinus* Sm. 1,5 m hög, *Phleum alpinum* L., 0,8 m. hög samt en ännu ej bestämd graminé. På sol- och vindöppna, torra ställen uppnå dessa arter föga mer än halfva denna storlek. Ett fjerde skikt bildas slutligen af *Ribes magellanica* Poir., som bildande mindre snår förekommer i och nära skogskanten. *Berberis buxifolia* Lam. träffas ibland vid skogsbrynet, men går icke in i skogen. Ännu en art, tillhörande det om vår mistel erinrande släktet *Myzodendron*, återstår att anföra nämligen *M. punctulatum* Banks et Sol., som ofta i stor mängd parasiterar på bokarne. Det må slutligen anmärkas, att gränsen mellan skog och skog-

¹⁾ Hufvudarten har en vanlig enkel stam af ansenlig tjocklek och höjd.

löst område är ytterligt skarp; med ens träder man från den öppna fältet in i skogens dunkel.

Det kan förtjäna omnämnas, att flera af de i det föregående omnämnda arterna uppträda på de mest olikartade växplatser. Så finner man *Primula farinosa* var. *magellanica* såväl i kärren som på de torraste ställen. Detsamma är fallet med *Phleum alpinum* L., och *Alopecurus alpinus* Sm. som växa såväl på gungfly, på den lösa marken i igenvuxna laguner som i bokskogarnes skugga och på den torraste hed, där den dock är betydligt lägre och mera glatt än den eljest brukar vara.

Det nederbördsrika området.

Helt annorlunda beskaffad än den nu skildrade vegetationen är den, som har sitt hemvist inom de regnrrike delarne af den eldsländska ögruppen. Den samma lärde jag känna under en vistelse vid Puerto Angosto på Isla Desolacion, den västligaste af de större öarne. Dit anlände jag i slutet af mars och uppehöll mig därstädes 25 dagar. Huru ytterligt fuktigt och regnigt klimatet är inom dessa västliga delar framgår bäst däraf, att endast tvänne dagar af min vistelse där voro fria från nederbörd. Marken var öfverallt mycket lös, kärrartad, öfvervuxen af mossor, mycket tufvig, genomdränkt af vatten, och hvar man gick prässades detta fram i mängd. Mot slutet af min vistelse vid Puerto Angosto, således omkring midten af april föll snö ett par gånger. Tvänne nätter voro frostiga, den ena med stark frost. Morgonen därpå hade vi 7 mm. tjock is i våra vattenkär, och marken bibehöll sig hela dagen frusen. Temperaturen steg aldrig öfver $+10^{\circ}$ C. Trots dessa som man skulle tycka ogynsamma vilkor för vegetationen var densamma likväl förvånansvärdt yppig ehuru artfattig.

Längst in vid hamnen fanns en typisk urskog,

bildad af *Drimys Winteri* Forst. och *Fagus betuloides* Mirb. och som med afseende på trädens täta sammanlutning, det rådande dunklet, mängden af på marken kors och tvärs liggande trädstammar erinrade om de afrikanska, men så tillvida afvek från dem att marken icke var naken utan dold af ett fullständigt slutet täcke af lefvermossor. Marken var tuffig, tuffvorna icke sällan kolossala, manshögga eller högre.

Fanerogamerna i denna urskog voro få. Af buskar förekommo *Berberis ilicifolia* Forst., *Desfontainea spinosa* Ruiz et Pav. i full blomning, och *Pernettya mucronata* Gaud.; *Lebetanthus americanus* Endl. skulle ock kunna räknas hit. För öfrigt var *Callixene marginata* Comm. det enda, som anträffades i fanerogamväg. Bräkenarter uppträdde däremot rikligare. Här och hvar bildade *Gleichenia acutifolia* Hook. bestånd, och *Hymenophyllaceer* voro mer eller mindre tätt inväfda i moss-täcket, däribland den prydliga *Hymenophyllum pectinatum* Cav. Det marken döljande mosstäckets bredde ut sig öfver alla kullfallna stammar och nådde mer och mindre högt upp på de lefvande, som därjämte voro beklädda af *Hymenophyllaceer*, *Grammitis australis* Br., och den högt upp klängande *Lebetanthus americanus* Endl.

På den mera öppna, glesskuggiga marken vid sidan af denna urskog var floran betydligt artrikare. Till *Drimys Winteri* Forst. och *Fagus betuloides* Mirb. sällade sig här *Libocedrus tetragonus* Endl., ett barrträd af här måttlig höjd, intill 12 m. Af buskar funnos utom desamma som i urskogen *Escalonia serrata* Sm. För öfrigt sågos följande arter: *Philesia buxifolia* Lam., ännu utvecklande sina ljusröda, herrliga blommor, den eldslänska florans vackraste prydnad, *Callixene marginata* Comm., *Myrtus mummularia* Poir., *Acæna pumila* Vahl., *Lagenophora Commersonii* Cass., *Aster Vahlii* Hook et Arn. (eller en mycket närstå-

ende art), *Chiliotrichum amelloides* Cass., *Clarionea magellanica* DC., *Senecio pentadactylon* Phil., *Caltha dioneaefolia* Hook. och *C. appendiculata* Pers., *Tapeinia magellanica* Juss., tvänne arter af släktet *Azorella*, *Astelia pumila* R. Br., *Gaimardia australis* Gaud., *Oreobulus obtusangulus* Gaud., *Empetrum nigrum* L. var. *rubrum* Vahl, *Pinguicula antarctica* Vahl., *Rostkovia grandiflora* Hook. fil., *Carpha schaenoides* Banks et Sol., *Festuca Commersonii* Franch., *Carex* sp., erinrande om *C. pulicaris* L., *Gleichenia acutifolia* Hook., *Hymenophyllaceer*, såsom *H. tortuosum* Banks. På ett enda ställe iakttoogs *Berberis buxifolia* Lam.

All vegetation, det må nu vara urskog eller den på mera öppen mark, afslutas utåt mot hafvet af vanligen mycket täta, nästan ogenomträngliga snår, bildade af *Pernettya mucronata* Gaud., *Escallonia serrata* Sm. och *Desfontainea spinosa* Remy. Vid basen af dessa utåt mycket skarpt begränsade snår förekomma vanligen rikligt ett par bällafvar, utanför hvilka ett företrädesvis af lefvermossor sammansatt mosstäckes skjuter ett stycke ned särskildt vid klippiga stränder och afslutas med en skarp, horisontal linie, mossranden, hvars läge bestämmes af tidvattnet. Några få, icke förut för ifrågavarande område omnämnda fanerogamer tillböra dessa snårs yttersida såsom *Festuca fuegiana* Hook. fil., *Ranunculus* sp., *Tillæa moschata* DC., *Apium graveolens* L., *Leptinella scariosa* Cass. *Gunnera lobata* Hook. fil. och *Isolepis* sp.

De hamnen omgifvande fjällen voro rätt höga, bortåt 1000 m., svårtillgängliga, nakna, vanligen utan jordbetäckning. Här och hvar funnos på måttlig höjd, 100 å 150 m., talrika mindre laguner och upp till omkring 300 m. mindre kärr. Från kusten tränger skogen upp på fjällen, följande klyftor eller utbredande sig vid foten af branter. Detta skogens sätt att gå upp på fjällen i radierande linier eller trifvas vid foten af branta afsatser har påtagligen

sin orsak däri att vittringsgrus lättare samlas och kvarhållas på dylika ställen, hvilka alltså erbjuda skogen bättre lefnadsvilkor än fjällen för öfrigt och beror icke därpå att, som man i första ögonblicket skulle vara frestad tro, dessa ställen gifva vindskydd, ty skogen tränger upp lika väl på den för den förhärskande vinden utsatta sidan af fjällen som på deras läsidor. Skogen går upp till omkring 300 m., och med densamma följa nästan alla arter, som vi lärt känna från det glesskogiga området vid kusten. Till dessa komma ännu några få, hvilka vanligen tillhöra dessa klyftors lägre belägna delar, nämligen *Tepualia stipularis* Gris. en hög, kraftig, till *Myrtaccerna* hörande buske, den ståtliga ormbunken *Lomaria magellanica* Desv. samt någon gång äfven *Lomaria alpina* Spr.

De omgifvande, till största delen nakna fjällen hyste en artfattig vegetation äfven på ringa höjd öfver hafvet. Flera af de på klipporna växande arterna hafva tufvadt växtsätt; några växa i klipp-springor. På föga sluttande bärghällar och i grunda insänkningar i desamma växte *Gaimardia australis* Gaud. i täta, kompakta mattor samt *Astelia pumila* R. Br., äfvenledes bildande täta, men mindre fasta mattor. *Drosera uniflora* Willd. fanns insprängd i *Gaimardia*-mattan eller växande på torfartade lämningar af andra växter. I täta tufvor förekom *Caltha dioneæfolia* Hook. och i mindre täta *C. appendiculata* Pers. Enstaka och glest spridda iakttogos *Acæna pumila* Vahl., *Clarionca magellanica* DC., *Rostkovia grandiflora* Hook. fil., *Tetroncium magellanicum* Willd. samt *Lycopodium* sp., vanligen krypande utefter bärgspringor. I nästan alla småsjöar anträffades *Isoëtes Savatieri* Franch.

Såsom redan nämnts går flertalet af de vid kusten förekommande arterna upp till vid pass 300 m.; några gå icke obetydligt högre och blanda sig där med en del först på större höjd växande arter, hvil-

ka senare därför skulle kunna betraktas som fjällformer. Fjällfloran är artfattig.

Bland de arter, hvilka förekomma på större höjd förtjänar särskildt *Fagus antarctica* Forst. att framhållas. Denna art förhåller sig på fjällens högre delar såsom en verklig fjällform. Inom de östligare trakterna vid Magellans sund är *F. antarctica* det förherrskande trädet, och *Fagus betuloides* Mirb. är där af underordnad betydelse. Ju längre man når västerut, desto mer får det sistnämnda trädet öfvervikt och i de västligaste områdena vid sundet är detsamma tillika med *Drimys Winteri* Forst. allena rådande, under det att *F. antarctica* anträffas högre upp ofvan det af *F. betuloides* beherrskande kustbältet. Vid Puerto Angosto sågs därför *F. antarctica* ej vid kusten, men däremot vid en höjd af omkring 300 m. såsom ett lågt, obetydligt träd. Vid en höjd af omkring 400 m. förekom det ännu i icke obetydlig mängd på gynsamma sluttningar, men var där knappast mer än en half meter högt med kronan alldeles flack, parallel med den sluttning, hvarpå trädet växte. Arten gick dock högre och anträffades ännu vid en höjd af 500 m. eller något däröfver, men där höjde den sig ej längre öfver marken, utan kröp bland mossor likt våra polar- och fjällviden.

En af mossor betäckt af vatten genomdränkt fjällsluttning på omkring 400 m. höjd undersöktes. På densamma växte rikligt *Aster VahlII* Hook. et Arn. — samma form som förekom vid kusten — *Lagenophora Commersonii* Cass., *Clarionca magellanica* DC., *Senecio pentadactylon* Phil., *Caltha dioncaefolia* Hook., och *Rostkovia grandiflora* Hook. fil. hvilka vi förut lärt känna såsom tillhörande kustområdets flora. Dessutom funnos här *Fagus antarctica* Forst. (dvärgartad) *Mühlenbergia rariflora* Hook. f., *Gaultheria microphylla* Hook. f. (klen, delvis utgången), *Viola tridentata* Mens., *Uncinia Kingii* Boott., *Geum magellanicum*

Comm., hvilken inom det torra området är allmänt utbredd vid kusten, *Acæna antarctica* Hook. fl., *Azorella* sp., *Plantago* sp. jämte några andra ännu ej bestämda. I klippspringor vid sidan af denna fjällsluttning växte *Ourisia breviflora* Benth., som går ned till kustens närhet, samt *Saxifraga bicuspidata* Hook. f. Några af dessa arter gå dock ännu högre. Så uppstiger *Fagus antarctica* Forst., såsom redan nämnts, till 500 m. och något däröfver, *Lagenophora* till 500 m., *Caltha dioneæfolia* Hook. till 600 m., men är där knappast tufbildande, *Clarionea* till 500 m., *Saxifraga bicuspidata* Hook. fl. till 600 m. och *Ourisia breviflora* Benth. till 500 m.; en ännu icke bestämd art går från kusten upp nära nog till de permanenta snöfalten. Buskformiga lafvar sågos ej öfver en höjd af 300—400 m. Skorplafvar anträffades däremot tämligen rikligt vid en höjd af 400 m. och något däröfver, men i närheten af snögränsen inga. Ofvan 500 m. kurvan är vegetationen ytterligt arm. Vid snögränsen, uppskattad till 700 m. och på bara fläckar därofvan voro några tufvor af lefvermossor det enda af vegetation, som kunde upptäckas.

Till de nu uppräknade arterna från Puerto Angosto böra fogas några få gramineer och cyperaceer, hvilka vid tiden för min vistelse därstädes voro nedvissnade och obestämbara. Ännu tillkomma minst två arter. Af en chilensk marinofficer bragtes mig från det något västligare belägna Puerto Churucca grenar af *Veronica elliptica* Forst. och blad af *Gunnera magellanica* Lam., hvilka alltså böra inrangeras i floran från de västligaste delarne af den eldsländska ögruppen. Fastän några arter saknas i nu meddelade förteckning, så innehåller densamma dock florans flesta element och gifver en i det närmaste fullständig öfersikt af vegetationens sammansättning inom i fråga varande gebiet.

Göra vi nu en jämförelse mellan vegetationen

inom de två klimatologiskt skarpt skilda områdena af den eldsländska ögruppen, så framstår genast äfven den skarpa olikheten i floristiskt hänseende mellan dem. Några få arter äro gemensamma nämligen *Geum magellanicum*, *Chiliotrichum amelloides*, *Berberis buxifolia*, *Apium graveolens*, *Gaultheria microphylla*, *Empetrum*, *Gunnera magellanica* och *Lomaria alpina*. Dessa arter, *Gunnera magellanica* måhända undantagen, äro emellertid de svagaste elementen af floran på Isla Desolacion. För öfrigt finna vi, att några få släkten äro gemensamma, men dessas arter olika och att flertalet släkten och äfven familjer inom dessa båda områden äro vidt skilda. Den floristiska olikheten mellan dessa i klimatologiskt afseende från hvarandra mycket afvikande områden är i verkligheten oerhörd.

Fjällsluttningarne med sina talrika mossor och dvärgartade bokar erinrar icke så litet om Nordens fjällbyggder, ehuru floran på de eldsländska fjällen är vida art- och individfattigare än på Nordskandinavens fjällvidder. Helt annorlunda ter sig den yppigt utvecklade, ehuru tämligen artfattiga vegetationen vid kusten. Den erinrar däremot mera om subtropiska eller tropiska förhållanden, särskildt urskogen, som ju också innehåller snarare en tropisk än tempererad typ nämligen *Drimys Winteri*. Kunde man endast frigöra sig från känslan af kyla och rusk och bortse från snö och frost, så skulle man i sanning där kunna tro sig förflyttad till någon trakt af tropikerna. Den yppigt utvecklade mossvegetationen bidrager nog på sitt sätt till uppväckandet af denna föreställning. Det finnes väl knappast någon trakt i världen, tropikernas fuktigaste områden ej undantagna, som uppvisar en frodigare mossvegetation än de nederbördsrikaste delarne af vårt gebiet. Af egen erfarenhet känner jag de ytterst fuktiga, västra sluttningarne af Kamerunbäret och den i de djupa erosionsdalarne därstädes befintliga yppiga

mossvegetationen, som dock på intet sätt är frodigare än den vid Puerto Angosto. Den skilnad råder dock mellan mössornas sätt att uppträda inom vårt område och tropikerna, att under det de inom de senare artrikast och yppigast växa på trädgrenar, blad och stammar, sällan på stenar, aldrig på marken, de däremot inom de västligaste delarne af den eldsländska ögruppen nå sin största yppighet på marken, mindre ofta förekomma på trädstammar och grenar, aldrig på blad.

Några andra egendomligheter hos mossfloran vid Puerto Angosto må ock framhållas. Man skulle ju vara frestad tro att på grund af den betydliga, nästan ständiga nederbörden *sphagnaceer* skulle vara rikt representerade därstädes. Eget nog är det alldeles motsatta förhållandet rådande. Endast tvänne *sphagnum*-arter anträffades mycket sparsamt, den ena bildande tämligen kompakta tufvor på öfversilade bärghällar, den andra simmande i vattenhål och till sitt växtsätt och utseende erinrande om *Sphagnum intermedium* Ehrh. subsp. *laxifolium* C. M.

Slutligen bör det ovanliga förhållandet omnämnas, att *hepaticæ* äro i pluralitet gent emot *musci*, något som så vidt jag vet icke förekommer inom andra florumråden.

Det medelfuktiga området.

Öfvergången från det torra till det fuktiga klimatområdet af den eldsländska ögruppen sker gifvetvis icke hastigt. Mellan dessa ytterlighetsområden ligger det en son, som visserligen är rätt fuktig, men som dock i jämförelse med de nederbördsrikaste västligaste delarne har en tämligen måttlig nederbörds-mängd. Denna kan anses omfatta hufvudöns sydligaste del, trakten närmast söder om Beagle Channel, området kring Admiralty Sound och Dawson Island. Under en kortare tid af mars undersökte

jag en del af detta område, nämligen trakten kring Rio Azopardo, afloppet för den ansenliga sjön Lago Fagnano till Admiralty Sound eller Amiralitetsfjorden, som det riktigare och försvenskadt bör heta.

Dalbottenen kring Rio Azopardo var för det mesta öppen, här och hvar funnos dock dungar och bälten af skog af *Fagus antarctica* Först. som särskildt ut mot fjorden bildade tvärbälten af tätt stående, låga träd. Dessa tvärbälten nå ej öfver dalen, äro starkt påverkade af den förherrskande vinden, hvars riktning är densamma som fjordens, i det deras öfre, jämna, liksom klippta yta starkt lutar utåt fjorden. Träden äro böjda inåt dalen och de öfre trädgrenarne så tätt inkilade mellan hvarandra, att man med iakttagande af någon försiktighet kan spatsera på bältets öfre yta.

Skogen bildas företrädesvis af *Fagus antarctica* Först; underordnad är *Fagus betuloides* Mirb. och i ännu högre grad *Drimys Winteri* Först. Öfriga fanerogamer i skogen äro *Berberis ilicifolia* Först., *Rubus geoides* Sm. (i skogskanten) *Pernettya mucronata* Gaud., *Osmorhiza chilensis* Hook et Arn., *Myrtus mummularia* Poir., *Empetrum nigrum* L. var. *rubrum* Vahl., *Callixene marginata* Comm. samt *Myzodendron punctulatum* Banks et Sol. och *M. oblongifolium* DC. Af bräkenarter förekomma *hymenophyllaceer* samt *Cystopteris fragilis* Bernh. Marken är föga betäckt af mossor, hvilka däremot rikligt uppträda på trädstammar och multnande stocar, ehuru med förvånansvärdt få arter.

På de torrare ställena af dalbottenen anmärktes följande arter; *Berberis buxifolia* Lam., *Ribes magellanica* Poir. och *Chiliotrichum amelloides* Cass., hvar för sig snårbildande, *Acæna adscendens* Vahl., *Cerastium arvense* L., *Escallonia serrata* Sm., *Ranunculus* sp., *Sisyrinchium* sp., *Cardamine antiscorbutica* Banks, *Myosotis albiflora* Banks. et Sol., *Taraxacum levigatum* DC., *Macrorhynchus pumilus* DC., *Orcomyrrhis andicola* Endl.,

Apium graveolens L., *Pinguicula antarctica* Vahl., *Azorella gummifera* Spr., *A. filamentosa* Lam. och *A. trifurcata* Hook., *Erigeron* sp., 2 arter af släktet *Senecio*, *Empetrum nigrum* L. var. *rubrum* Vahl., *Armeria maritima* Willd., *Tribeles australis* Ph., *Galium Aparine* L., *Luzula Alopecurus* Desv., *Luzula* sp., *Uncinia* sp., *Alopecurus alpinus* Sm., *Festuca purpurascens* Banks et Sol., *Triticum* sp., *Aira flexuosa* L., *Poa pratensis* L., *Lomaria alpina* Spr. och några få till, ännu obestämda.

På måttligt fuktig mark växte *Tripolium* sp., *Senecio pentadactylon* Phil., *Azorella Ranunculus* D'Urv., *Gentiana magellanica* Gaud., *Primula farinosa* var. *magellanica* Hook., *Galium fuegianum* Hook. fil., *Ranunculus* sp., 4 arter af släktet *Carex*, däribland *C. magellanica* Lam. och *C. Banksii* Boott. samt *Hierochloe antarctica* Brown (?).

På mycket fuktig, understundom lindrigt öfversvämmad mark vuxo *Ranunculus hydrophilus* Gaud., *Crantzia lineata* Nutt., *Aster Valhii* Hook. et Arn., *Caltha sagittata* Cav. och *C. appendiculata* Pers., *Primula farinosa* var. *magellanica* Hook., *Epilobium tetragonum* L., *Rostkovia grandiflora* Hook. fil. och *Carpha* sp.

Kring vattenhålen i kärren förekommo *Gaimardia australis* Gaud., *Caltha dioneæfolia* Hook. och *C. appendiculata* Pers., *Tetroncium magellanicum* Willd., *Viola tridentata* Menz., *Acæna pumila* Vahl., *Astelia pumila* R. Br. och *Carex* sp., erinrande om *C. pulicaris* L.

På de lägre fjällsluttningarne gingo flere af de nu uppräknade arterna upp till omkring 300 m. såsom *Aster Valhii* Hook. et Arn. (eller en mycket närstående form), *Acæna pumila* Vahl., *Senecio pentadactylon* Phil., *Escallonica serrata* Sm., *Caltha dioneæfolia* Hook. och *C. appendiculata* Pers., *Pinguicula antarctica* Vahl., *Empetrum*, *Lebetanthus americanus* Endl., *Pernettya mucronata* Gaud., *Callixene marginata* Comm. och *Rostkovia grandiflora* Hook. fil. Ofvan en höjd

af 300—400 m. voro fjällslutningarne fattiga på fanerogamer, men särskildt på öfversilade ställen och vid bäckar rika på mossor. Följande fanerogamer iakttogos: *Clarionea magellanica* DC. vid 400—600 m., *Senecio* sp. vid 600 m., *Saxifraga bicuspidata* Hook. fil. vid 500 m., *Ourisia breviflora* Benth. vid 500 m., *Luzula* sp. vid 600 m., *Uncinia Kingii* Boott. vid 400 m., *Mühlenbergia rariflora* Hook. fil. vid 400 m. samt *Fagus antarctica* Forst., dvärgartad och krypande efter marken, upp till nära 600 m. Häraf synes framgå, att den artfattiga fjällfloran öfver allt är sammansatt af i det närmaste samma arter.

Följande sågos endast vid stranden af Rio Azopardo: *Leptinella scariosa* Hook. fil., *Gunnera magellanica* Lam., *Ranunculus* sp. och *Plantago* sp. — *Tillaea moschata* DC. insamlades från en af de innersta öarne i Amiralitetsfjorden.

Af de meddelade artförteckningarne från trakten af Rio Azopardo finner man lätt, att floran därstädes utgöres, dels af arter från såväl det torraste och det fuktigaste området af den eldsländska ögruppen, dels af arter, som sky dessa, men trifvas inom sonen med ett intermediärt klimat. Såsom exempel på arter, tillhörande denna sistnämnda grupp kunna *Tribeles australis*, *Oreomyrrhis andicola* och *Festuca purpurascens* anföras. Många andra arter höra helt visst hit, några af dem obestämda, några icke iakttagna under den temligen korta vistelsen vid Rio Azopardo, men anträffade på andra ställen inom denna medelfuktiga son. Så medförde docenten O. Nordenskjöld från östra stranden af Dawson Island *Fuchsia magellanica* Lam. och *Maytenus magellanicus* Hook. fil., hvilka båda jag förut anträffat på Eldslandets västra kust i närheten af Nose Peak. Samma arter jämte *Myginda disticha* Hook. fil. sågos sedermera vid Ushuaia på

Eldslandets södra kust och förekomma ej sällsynt utefter Beagle-kanalen. ¹⁾)

Liksom det nu i fråga varande området i klimatologiskt afseende bildar en öfvergång från Eldslandets östliga och norra, relativt torra delar till ögruppens västligaste, ytterligt fuktiga, så utgör vegetationen inom detsamma en förmedlande länk mellan de från hvarandra mycket afvikande flororna inom de klimatologiskt mest åtskilda delarne af den eldsländska ögruppen.

Vid genomläsandet af förutgående artförteckningar har man svårligen kunnat undgå att märka, att många af de uppräknade arterna äfven äro medborgare af den europeiska floran ¹⁾). Uppträdandet af samma eller föga afvikande arter inom så vidt skilda områden som Europa och de sydligaste delarne af Sydamerika är högst märkligt och förklarandet däraf ett intressant växtgeografiskt spörsmål. För en del af dessa arter är detta spörsmål lätt att besvara, för en annan del åter betydligt svårare. De i fråga varande arterna kunna nämligen uppdelas i två grupper. Till den ena höra arter, som genom människans åtgörande, vanligen genom varutransporter blifvit öfverförda. Därför träffas också vid Punta Arenas en hel mängd af på dyligt sätt inkomna arter. Den andra innesluter arter, hvilka knappast förekomma vid bebyggda platser, vanligen fjärran från dem och ega en så vidsträckt utbredning, att man måste afvisa tanken på deras införande genom människans

¹⁾ En hel del andra än de nu uppräknade arterna hafva iakttagits inom de undersökta områdena, men då dessa arter äro svåra att inpassa på sin behöriga plats i en så kort öfversikt som denna och deras utelämnande på intet sätt inverkar på de resultat jag här velat framhålla, må deras omnämnande anstå till den utförligare redogörelse för den Eldsländska ögruppens florområden, hvilken i sinom tid, sedan samlingarne blifvit fullständigt bearbetade, skall lämnas.

¹⁾ En art, *Anemone decapetala* L., och måhända flera tillhöra både Eldslandets och Nord-Amerikas florer.

medverkan. Flere af dessa arter kunna svårligen hafva blifvit öfverförda såsom *Trisetum subspicatum*, som inom Skandinavien tillhör fjällfloran, och *Hippuris vulgaris*, som är en vattenväxt. De i fråga varande arterna hafva själfva invandrat. Deras invandring till Eldslandet kan dock omöjligen hafva försiggått under nu rådande klimatiska och geologiska förhållanden, utan måste hafva egt rum, då dessa voro helt andra. Otvifvelaktigt har Anderna utgjort en vandringsväg för dem. All för spørsmålets besvarande behöflig litteratur saknas för närvarande, och jag måste därför afstå från att här närmare behandla denna fråga och inskränker mig till meddelandet af en naken förteckning af i fråga varande arter, därvid medtagande några, som jag icke varit i tillfälle att själf anträffa eller bestämma. De äro följande: *Cardamine hirsuta* L. var., *Draba incana* L. var., *Cerastium arvense* L., *Epilobium tetragonum* L., *Hippuris vulgaris* L., *Apium graveolens* L., *Galium Aparine* L., *Erigeron alpinum* L., *Primula farinosa* L. var. *magellanica* Hook., *Limosella aquatica* L., *Armeria maritima* Willd., *Plantago maritima* L., *Empetrum nigrum* var., *Eleocharis palustris* R. Br., *Alopecurus alpinus* Sm., *Phleum alpinum* L., *Aira flexuosa* L., *Trisetum subspicatum* Beauv., *Poa pratensis* L., *Hordeum jubatum* L., och *Triticum repens* L. Några arter, hvilkas ställning synes tvifvelaktig och som möjligen tillhöra föregående grupp, hafva här utelämnats.

Införda arter äro talrikast på norra sidan af Magellans sund, särskildt vid och kring Punta Arenas. Ehuru denna plats ligger utom gränserna för det afhandlade området så inrycker jag likväl, för att bättre belysa saken, de därstädes uppträdande arterna i efterföljande förteckning öfver införda former: *Capsella Bursa pastoris* Mönch., *Sisymbrium officinale* Scop., *Stellaria media* Vill., *Cerastium vulgatum* L., *Senecio vulgaris* L., *Veronica serpyllifolia* L., *Rumex*

Acetosella L., *Urtica urens* L., och *U. dioica* L., *Taraxacum officinale* Vill., *Matricaria inodora* L., *Achillea millefolium* L., *Chrysanthemum Leucanthemum* L., *Erodium cicutarium* Herit., *Polygonum aviculare* L., *Medicago lupulina* L., *Trifolium repens* L., *Poa annua* L., *Anthoxanthum odoratum* L. och *Holcus lanatus* L.

Flertalet af dessa arter uppträda mycket talrikt och trifvas synbarligen mycket väl i den nya världen. På gatorna i Punta Arenas frodas *Rumex Acetosella*, *Capsella*, *Polygonum aviculare*, *Stellaria media* och *Poa annua* lika bra som på torgen i våra småstäder. Flere arter hafva redan vunnit betydlig spridning utom staden framförallt *Rumex Acetosella*, som i massor breder ut sig öfver vida sträckor af den afbrända skogsmarken utanför staden; marken lyser på långt håll röd af dem. Dessa invandrare synas med framgång bekämpa den inhemska vegetationen. På nyblottad jord fann jag aldrig representanter för den inhemska floran, men väl talrika stånd af *Capsella*, *Rumex Acetosella*, *Polygonum aviculare*, *Senecio vulgaris*, *Stellaria media*, *Poa annua* m. fl. De införda arterna synas blomma och nå fruktmognad tidigare än de inhemska.

De biologiska resultaten framgå delvis åtminstone af de hopbragta samlingarne, hvilka gifvetvis ännu ej kunnat i detta afseende bearbetas. Sannolikt skall en närmare undersökning af det insamlade materialet dock gifva föga nytt och i hufvudsak blifva endast en bekräftelse på hvad man redan känner från annat håll inom områden med naturförhållanden öfverensstämmande med Eldslandets.

Att vegetationen inom Eldslandets skoglösa, torra och vindrika område kan behöfva skydd mot för stark afdunstning och således bör vara mer eller mindre xerofilt utvecklad, ligger nära till hands att förmoda. Så är också förhållandet och många arters xerofila

natur faller vid första påseendet i ögonen. På följande sätt är afdunstningen nedsatt: hos *Chiliodendron amelloides* genom fasta, läderartade blad med hvitulig undersida, hos *Lepidophyllum cupressiforme* genom reducerande tilltryckta blad och dessutom genom hartsafsöndring, hos *Berberis empetrifolia* genom köttiga, nästan barrliknande blad; flere compositéer af släktena *Panargyrum* och *Senecio* äro starkt hvithåriga eller hvitulliga; andra compositéer hafva styfva blad med taggig eller tornig kant, *Homoioanthus echinulatus* dessutom bladkanterna tillbakaböjda, tryckta intill bladets medelnerv; några arter af släktet *Azorella* såsom *A. gummifera* och i mindre grad *A. caespitosa*, skydda sig mot för stark afdunstning dels genom hopträngdt kompakt, tufvadt växtsätt, dels genom styfva, läderartade blad; många gräs hafva rullblad; *Alopecurus alpinus* har i ett tunnt vaxöfverdrag skydd mot för stark afdunstning; då denna art växer på fuktig mark eller i skugga, är detta vaxöfverdrag svagare utveckladt och växten mindre glaucescent; ett par vid vattenlaguner och inom de större vattendragens af tidvattnet berörda område växande gräs hafva stiekande bladspetsar och i djupa fåror insänkta klyföppningar.

Inom Eldslandsarchipelagens regnriska område skulle man a priori knappast vänta sig xerofilt utvecklade arter, och dock äro sådana därstädes långt ifrån sällsynta, tvärt om mycket vanliga. Xerofilt utvecklade äro åtminstone *Drimys Winteri*, *Fagus betuloides*, *Berberis ilicifolia*, *Desfontainea spinosa*, *Pernettya mucronata*, *Lebetanthus americanus*, *Myrtys mummularia*, *Teppalia stipularis*, *Philesia buxifolia* och *Callixene marginata*.

Den xerofila utvecklingen hos dessa kan omöjlig vara framkallad af behovet af skydd mot afdunstning — sådant vore meningslöst — och orsaken till den xerofila byggnaden hos dessa arter måste

otvifvelaktigt sökas på annat håll. Xerofilt utvecklade arter, växande på områden med riklig vattentillförsel äro kända snart sagdt från de mest olika delar af världen. Men hur den xerofila utvecklingen skall i alla förekommande fall tolkas, är ännu långt ifrån bragdt till full klarhet. Orsaken därtill är helt visst i ena fallat en, i andra fallet en annan. Beträffande nu i fråga varande arter synes mig det antagandet rimligt att den xerofila byggnaden afser värn mot frost och vinterköld. Bladen äro också hos alla de nämnda arterna, så vidt jag kunnat finna öfvervintrande, hvilket för de nämnda växterna säkerligen är af en icke oväsentlig betydelse. Inom dessa arters utbredningsområde äro dimmor och fullständigt molnbetäckt himmel regel och belysningsförhållandena därför relativt ogynsamma. Assimilationsarbetet är härigenom försvagadt. Detta kan dock kompenseras genom detsammans utsträckning öfver en längre tid, och genom dessa arters xerofila byggnad och i följd däraf öfvervintrande blad är detta möjliggjordt. Vål inträffar under vintermånaderna gång efter annan frost då assimilationsarbetet afbrytes, men i regel torde under vintertiden inom de västligaste delarne af vårt område, hvarest värmegraden växlar inom mycket trånga gränser under året, temperaturen vara öfver 0° och assimilationsarbetet således vara möjligt. Behovvet af att på grund af den svaga belysningen utsträcka assimilationsarbetet öfver så lång tid som möjligt och begagna hvarje tillfälle till dess bedrivande synes mig hafva varit kanske den enda eller åtminstone en bidragande orsak till utvecklandet af dessa arters xerofila byggnad.

En biologisk egendomlighet, som i senaste tid fått sin som det vill synas rätta tolkning och som står i samband med svag belysning må ock omnämnas. De båda bokarterna visa inom de nederbördsrikaste och således svagast belysta delarne af vårt område en i

ögonen fallande benägenhet att där de stå enstaka eller åtminstone ej allt för tätt utbilda flacka kronor, att utbreda kronan horisontalt och icke vertikalt. Öfver allt, det må vara på vindskyddade eller icke vindskyddade ställen, framkommer denna flacka kronform. Att häftiga vindar kunna gifva abnorma former åt trädens kronor, därpå har i det föregående gifvits åtminstone ett exempel. Men detta är inom vårt område undantag och icke regel. Utbildandet af den inom de nederbördsrikaste trakterna så ytterst vanliga flacka kronformen kan svårigen tillskrifvas vindarnes verkan. I den flacka kronformen se vi otvifvelaktigt ett sätt af säkerligen många andra, hvarpå växterna reagera mot den af ofta uppträdande dimmor och nästan ständigt molnbetäckt himmel framkallade svaga belysningen och hvarigenom denna bättre tillgodogöras. Stå träden däremot tätt sammanslutna, så att säga stam vid stam, då utbildas inga flacka kronor; då sträfva alla i höjden.

I det föregående hafva de viktigaste elementen af Eldslandets flora blifvit anförda. Dessa äro jemförelsevis få, och den vegetation de bilda erbjuder föga omvexling. Enformiga äro Eldslandets skogar, bildade som de äro af blott tre trädarter, de båda bokarne och *Drimys Winteri*, ty *Libocedrus tetragonus* förtjänar ej att nämnas som skogbildande. Dag efter dag möter man samma mörkgröna, nästan dystra skogar. Och lika enformig är vegetationen inom det skoglösa området. Enformighet och artfattigdom äro utmärkande drag i den Eldsländska ögruppens vegetation.

Valparaiso i Juli 1896.

Studier öfver Skånes och Hallands Flora.

III ¹⁾

Af L. M. NEUMAN.

Artemisia campestris v. *sericea* — förekommer här och där på sandfälten från Ystad österut öfver Sandhammaren och Simrishamn till Kivik och Hvitemölla.

Cineraria palustris f. *simplicior* — stjäлк sällan öfver 20 cm hög, korgar 1—3. Sk. Krageholm.

Cineraria integrifolia — Sk. Fylan nära Lyckås station. En glattare och mera högväxt form än den vid Benestad förekommande.

Senecio vernalis — Sk. Bärrevads mölla vid Köpinge å.

Senecio vernalis × *vulgaris* — På samma lokal som föregående; dess strålblommor äro 3—4 mm långa och 1 mm breda.

Inula Helenium — Sk. Lilla Bedinge i en äng.

Erigeron acris f. *grändis* Hn — Sk. Andrarum. Skild från typen genom betydligt högre stjäлк och längre strålblommor (de öfverskjuta diskblommorna 2—3 mm). Öfverensstämmar ganska noga med exemplar från Piteå lappmark (Glommensträsk 1856, Björnström och Lindberg).

Solidago virgaurea f. *subglabra* — Sk. Sandhammaren. Blad helt och hållet glatta. Lågväxt (30 cm).

Carlina longifolia Rehb. — Ny för Sverige. Sk. Benestad, på kalktuff. Den svenske formen är något lägre till växten (circa 40 cm) samt har starkare taggar längs bladkanterna än den på Rügen fö-

¹⁾ Samma uppställning och nomenklatur som i I och II Bot. Not. 1882, 1883 och 1889,

rekommände (Se Bot. Not. 1894 p. 98). De strålför-
miga hålkfjällen äro ofta rödt anlupna.

Carduus acanthoides × *crispus* — Sk. i när-
heten af Ystad flerstädes såsom vid Missunna, Char-
lottenlund, Benestad.

Cirsium oleraceum — Vid Krageholm i Sk.
förekommer en form med röda stift, märken och
ståndare.

Cirsium oleraceum × *palustre* — Sk. Smedstorps
ängar.

Cirsium acaule × *oleraceum* — Sk. Smedstorpsån
och Krageholm (vid Skogsförvaltarens boställe).

Cirsium arvense × *oleraceum* — Sk. Benestad,
endast ett exemplar. Bladen likna nästan fullständigt
C. arvense. De äro nämligen blågröna, mot basen
afsmalnande, de nedre i kanten vågiga, de mellersta
och öfre parklufna (inskränningarna nå ej öfver blad-
halfvans midt) med rundade flikar. Korgarne där-
emot likna *Cirsium oleraceum* till storlek och utse-
ende, men sitta ensamma på långa skaft. Svepe
antingen saknas eller består af ett fåtal smala, jämn-
breddt lancettlika blad. De yttre hålkfjällen bredt
triangulära, de inre förlängda, gröna med bruna spet-
sar. Blommor gula, hermafrodita med korta, i pipen
inneslutna ståndare. Fjun efter blomningen något
kortare än blomman. Kronflikar hälften så långa som
brämets sambladiga del.

Cirsium palustre × *rivulare* — Sk. Röddinge-
dalen. Då *C. rivulare*, oaktadt dess område på denna
lokal är ganska inskränkt, varierar betydligt, är det
helt naturligt, att samma förhållande skall råda med
hybriden. Om vi lämna åsido de talrika återgångs-
formerna till stamarterna, kunna tre tydliga former
af hybriden urskiljas. Den intermediära formen (f.
intermedia), har stjälkens öfre halfva besatt med en-
dast 1—2 blad, korgar nästan dubbelt större än *C.*
palustre, bladens inskränningar nå till eller föga öfver

bladhalfvans midt, flikarne breda, nästan helbräddade eller försedda med en obetydlig sidotand och vingkanterna sträckande sig längs halfva internodiet; f. *subpalustris* har korgar jämnstora med eller föga större än *C. palustre*, stjälk bladig ända till korgarne, inskränningarna nående öfver $\frac{5}{6}$ af bladhalfvans bredd och flikarne försedda med 2—3 ganska stora tänder, så att den hufvudsakliga olikheten med *C. palustre* ligger i de förlängda hålkfjällen och den i de öfre internodierna nästan ovingade stjälsen; f. *subrivularis* har bladen nästan lika föregående, men har stjälken upptill fåbladig och korgar af samma storlek och utseende som hos *C. rivulare*.

Lappa nemorosa × *officinalis* — Sk., Rydsgård.

„ *minor* × *officinalis* — Sk., Kiviks Esperöd.

Hieracium aurantiacum — förvildad på gräsplannerna utanför Dybecks trädgård.

Succisa pratensis β *dentata* Såby — Sk. Benestad. Blad smala, lancettlika, de öfre och mellersta tandade eller flikade, håriga liksom hos hufvudformen; blommor än blå, än hvita.

Galium palustre v. *decipiens* Hn — förekommer särdeles utpräglad vid lazarettet i Ystad och påminner genom sina knöligt ledade, med fyra längsgående ribbor försedda, stjälk, sina 6-taliga kransar af jämbreda blad och sina stora blommor nästan mera om *G. mollugo* än om *G. palustre*. Är troligen identisk med *G. palustre* **elongatum* (Presl.) i Langes Flora.

Galium silvestre — Sk., Beden, på en äng.

Linna borealis — Sk., Maglehems ora i stor mängd.

Campanula patula — Sk. Svenstorp, nära järnvägsstationen med samma namn.

Cuscuta epithimum — Sk. Broby (Christianstads län) Kreugerslund enligt flera exemplar i C. O. Hamnströms herbarium.

Cuscuta europæa var. *Schkuhriana* — Sk. Andrarum.

Myosotis silvatica f. *floribus albis* — Sk. Kra-geholm.

Pulmonaria officinalis L. *vera* — d. v. s. for-
men med vitfläckiga blad är ingalunda ovanlig i
Ystadstrakten. Så finnes den i Bjersjöholm, vid Kra-
geholm och på Löfvestads åsar.

Thymus chamædrys — Sk. Söfde, mellan kyrkan
och sjön.

Calamintha grandiflora Mönch — Smedstorp,
vid vägar och i häckar, fullständigt naturaliserad. Har
af Jägmästare E. Hemberg iakttagits på dessa lokaler
i många år och har enligt uppgift aldrig varit odlad
i parken eller trädgården.

Den är en flerårig, ungefär 30 cm hög ört med
fyrkantig, fårad, af glesare längre hår och tätare korta
glandler klädd stjälk; blad ovala, håriga, skarpt och
djupt enkelsågade, de mellersta bestående af en 5 cm
lång skifva och 1,5 cm långt skaft, de öfre aftagande
i storlek. Blommor i knippen från bladveckan, van-
ligen 3—6 i hvarje; foder 1 cm långt, ribbnervigt
och glandelrikt, dess flikar styfva, lineärt lancettlika.
öfverläppens tre böjda uppåt i rät vinkel, underläp-
pens två raka. Krona vanligen 3 cm lång, röd med
hel öfverläpp och treklufven underläpp, stift och mär-
ken utskjutande violetta, ståndare gula. Jämförd med
utländska exemplar, synes den hufvudsakligen afvika
genom något mindre blommor.

Glechoma hederacea f. *rosea* — Sk. Skönabäck;
blomkrona rosenröd med undantag af pipens och sval-
gets insida, som är mörkt lilafärgad.

Lamium amplexicaule × *purpureum* (*L. inter-
medium* Fr.) — förekommer i Ystadstrakten under
två former, den ene med större, rent gröna, run-
dadt hjärtlika, likformigt naggade blad, den andre
med smärre, brungröna, rutformigt hjärtlika, olik-

formigt naggade blad. I den förre ingår tydligen ren *L. purpureum*, i den andre *L. purp. v. incisum* såsom stamart.

Cynanchum vincetoxicum — Sk. Sandhammaren.

Gentiana uliginosa (Willd) Murb. — Sk. Benestad, Öja mosse, Hagestads mälare.

Gentiana baltica Murb. — Sk. Nedraby, Löderup.

Erythræa pulchella — rikt förgrenad, men med förkrympta stamled ("helt kort och buskig", såsom Linné skref i sin Öländska och Gottländska resa) växer på stranden söder om Simrishamn.

Solanum nigrum v. humile — Ystad såsom ogräs i trädgårdar. Vid Benestad träffade Extralärare O. WIKSTÖM i ett potatisland en form med stora blommor, vågiga eller helbräddade blad och gulgröna bär. Är möjligen f. *chlorocarpa* (Spenn).

Linaria minor — Sk. Örup.

Veronica persica — ingalunda sällsynt i Ystadstrakten, så t. ex. vid Rydsgård, Marsvinsholm, Skurup, Tosterup, Munka-Tågarp, Löderup, Hagestad, St. Markie.

Veronica polita — Sk. Tosterup.

Veronica agrestis β *carnosula* — Sk. Ystad, på en åker norr om staden. En särdeles vacker höstform med 25—50 cm långa grenar, mörkgröna blad och hvita blommor. Stjälk och blad-skaft sakna glandelhår; två långsgående fält på stjälken äro glatta (hos typen svagt håriga) och de öfriga två glest håriga (hos typen ludna). De öfre bladen äro längre och trubbigare än hos typen och bibehålla samma bredd öfver $\frac{2}{3}$ af bladets längd. Bladens längd växlar mellan 15 och 18 mm och bredden mellan 8 och 10 mm. Stiftet är något *lägre* än den utbildade frukten.

Veronica opaca v. affinis P. C. Afz. in Sched. — vid Tosterup och vid Ystad. Genom sina stora (16—20 mm långa) glest naggade, ofvantill föga håriga, ljusgröna, lika långa som breda blad och sina

förlängda fruktskaft skild från hufvudformen. Fruktämnet behåring är äfven något afvikande. Som bekant är fruktämnet hos denna art klädt dels med en bottenfäll af korta och styfva hår, dels med förlängda, svagare hår; dessa senare äro hos v. affinis mycket glesare än hos typen. Ifrågavarande form har jag sett ej blott från Gottland, där Afzelius tog den, utan äfven från Öland (Thorslunda 1866, Welander och V. Cederwald). Här vid Ystad anträffades denna liksom föregående först af Extralärare WILKSTRÖM. Då den på Öland insamlades i Juli, vid Tosterup i Maj och vid Ystad i September, torde dess egenheter ej vara beroende af årstiden.

Veronica beccabunga f. *bracteata* Säby — Dels vid Ystad dels vid *Motala* (Ög. Dufvedal 1873, C. O. Hamnström) förekommer denne form. På bägge lokalerna är den mycket storvuxen och yfvig. Blomskaften äro 5—10 mm långa och skärmladen 8—20 mm i längd och 2—4 mm i bredd, medan hos typen blomskaft af 5—7 mm:s längd äro åtföljda af 4—5 mm långa och knappast 0,5 mm breda skärm. Dessa karakterer äro för öfrigt föga konstanta, hvarför jag ej anser det lämpligt att tilldela denne form rangen af varietet, däri afvikande från Lange (Floran pag. 508). Det af Lange l. c. anförda kännetecknet "bladene smalere och mere tydligt savtakkede" träffar in på östgöta-exemplaret, men ej på det skånska och bör därför — såsom också skett i Dansk Botanisk Tidsskrift X pag. 234 — uteslutas.

Veronica aquatica Bernh — Sk. Öja mosse; äfven f. *dasy-poda* Uechtr. och en dessa snarlikt, senare blommande form af *V. anagallis* funnos i samma dike.

Veronica anagallis L. (coll.) × *beccabunga* — Sk. i ett dike mellan Hagestads mälare och Hagestaborg. Pollen fullständigt odugligt. Inga frukter utvecklade. Är habituelt ganska olik det i Bot. Not. 1889 pag 235 af mig beskrifna exemplaret, mest där-

igenom, att nästan alla bladen äro sessila. Huruvida *V. anagallis* eller *V. aquatica*, hvilka bägge funnos i diket är den ena stamarten, tror jag mig ej kunna afgöra.

Utricularia minor — Sk. Smedstorp, Gyllebo, Öja mosse; Hall. Qvibille. Underläppen hos denna art är i själfva verket rund, men synes i följd af sidornas nervikning utefter räta linier vara nästan rektangulär. Framsidan af underläppen är vågigt veckad och har en gul tand i midten. Öfverläppen täcker nätt och jämnt underläppens blåsa. Bredes underläppen ut, är både längd och bredd 7 mm; i det nedvikna tillståndet är bredden vid basen 4, vid spetsen 5 mm.

Då nu den egentliga skilnaden mellan *U. Bremii* Hn Fl. ed. 11 och *U. minor* består däri, att den förras underläpp är rund och platt, syntes det mig troligt, att de motsvara olika blomningsstadier af samma art. Jag skaffade mig — för att kunna utröna detta — sistliden sommar tillfälle att besöka en af de småländska lokalerna för *U. Bremii*, nämligen Tagelmyren i Skatelöfs socken. Myren är visserligen utdikad, men här och där i dikena och de grunda vattensamlingarna befunnos *Utriculariorna* ännu lefva kvar. Då jag i början endast anträffade *U. intermedia* och *U. minor*, bägge af normalt och typiskt utseende, uppsteg hos mig den tanken, att möjligen en hybrid mellan dem här i Sverige afsetts med namnet *U. Bremii*. Under sökandet efter en dylik hybrid, träffade jag på 2 exemplar som hade habitus af *U. minor* och dess ljusgula blommor, men hade underläppen större och utplattad samt rund. Det ena exemplaret lade jag på sprit, det andra inbäddade jag i mossa jämte flera exemplar af *U. minor typica*. Vid hemkomsten — jag hade öfver 1 mil att gå — befanns emellertid alla hafva lika blommor; kanten hade vikits ner och underläppens form blifvit

rektangulär på det såsom *U. Bremii* ansedda exemplaret. Efter några dagar slogo ett par blommor ut på andra stånd. Det visade sig då, att underläppen omedelbart efter utsprickningen är platt och rund, men redan efter 5 å 6 timmar vikas kanterna ner, och blomman blir en typisk *U. minor*. Det bör kanske tilläggas, att *U. minor* på denna fyndort hade större blommor än på de skånska och halländska lokalerna. Häraf torde framgå, att *U. Bremii* här i Sverige icke ens är "en obetydlig formförändring" (se Bot. Not. 1887 pag. 45) af *U. minor*, utan helt enkelt ett blomningsstadium, som hvarje *U. minor* har att genomgå och som, därför att det varar så kort tid, i allmänhet har undgått uppnärksamheten. Huru det förhåller sig i Tyskland med *U. Bremii*, känner jag ej.

Samolus Valerandi — Sk. Brantevik (Stud. I. Harring).

Laserpitium latifolium — Sk. Smedstorps ängar.

Peucedanum oreoselinum — Sk. Smedstorp, på en sandkulle i utmarken.

Pimpinella magna — Hall. Stafsinge, nära kyrkan.

Helosciadium inundatum — Sk. vid Nybromölla i Rörum.

Ranunculus repens β *latisectus* Lge — Sk. Kragholm; påminner genom sin starkt håriga stjälk och de breda, föga inskurna, småbladen om *R. lanuginosus*.

Ranunculus acris v. *multifidus* DC — Sk. Skott-husa vid Öfvedskloster. Den erinrar om *R. polyanthemus*.

Batrachium paucistamineum β *divaricatum* (Schrank) f. *anomala* (Godr.) Gelert — Sk. Kiviks Esperöd. Jag anför denne *Batrachium*form icke såsom vore den ur floristisk synpunkt anmärkningsvärd, utan såsom exempel på en biologisk dimorfism. Den nedre delen af växten är nämligen en form med utspärrade flikar

på sänkbladen och tydliga flytblad, men de därpå följande öfre stamleden bära nederst sådana findelta blad som de nyssnämnda och öfverst findelta blad med sammanfallande flikar, under det flytblad saknas. Fyndorten utgjorde ett källsprång i närheten af en bäck, som samlar vatten från sanktrakter mellan Esperöd och hafvet. På ett ställe drifver bäcken en såg, och i dess närhet fanns nämnda källsprång. Antagligen har vattnet på fyndorten i början af sommaren varit grundt och stillastående (betingelser för flytbladens utveckling), men längre fram på sommaren i följd af upprensning eller rikligare nederbörd blifvit djupare och rinnande (betingelser för utveckling af nersänkta blad med sammanfallande flikar). Äfven blommorna hade undergått förändring, ty de, som vid växtens insamlande (²/₈ 1895) voro utslagna, hade kronblad af endast 3 mm:s längd, under det att vid de nedre delarne af växten häftade vissna kronblad af större längd.

Anemone nemorosa × *ranunculoides* — Sk. Bjer-sjöholm, Raflunda.

Pulsatilla vernalis — Hall. Söndrum nära Bergsgård (Dr. G. TILLMAN).

Thalictrum minus v. *nana* Lec — Hall. vid Halmstad. På 1870- och 80-talet söktes den förgäfvades af mig på samma lokaler, där den nu blifvit återfunnen af Dr. G. TILLMAN.

Crambe maritima — Hall. Tylön.

Cerastium glutinosum — Sk. Simris prestgård och Jerrestads hallar.

Cerastium tetrandrum — Hall. Tylön (Dr. G. TILLMAN).

Alsine viscosa — som på senare tider ej blifvit funnen vid Simrishamn, återfanns af mig förra året på ett fält norr om Tobisborg, väster om landsvägen.

Sagina ciliata — Sk. på slutningen af Kohrts hufvud (Stenshufvud).

Saxifraga granulata f. nana — Sk. Abekås. En förkrympt strandform med 4—8 cm hög, nedtill af långa, täta hår hvitullig stjälk och ett fåtal, i dess spets gyttrade blommor.

Potentilla argentea v. dissecta Wallr. Sched crit. I p. 237 — Sk. Tobisborg vid Simrishamn.

Prunus avium — Sk. Näsbyholms skog och Tosterup längs Tågarpsbäcken.

Lathyrus maritimus — Hall. Hökafältet vid Långans utlopp (Dr. G. TILLMAN).

Vicia cassubica var. *acirrha* — Sk. Smedstorp. Utmärkt därigenom, att klänget antingen totalt saknas eller är reduceradt till en kort udd. Exemplar, såväl lefvande som torkade, mig meddelade af Herr Jägmästare E. HEMBERG.

Tetragonolobus siliquosus f. maritima — Sk., Brantevik n. Simrishamn (I. HARRING).

Ulex europæus — Sk., vid foten af Stenshufvud, ursprungligen odlad.

Oxycoccus microcarpus — Sk. Tomelilla och Kivik; Hall. Söndrum och Qvibille.

Monotropa hypopitys — α *hirsuta* vid Dagsstorps sjö i N. Rörum, 1 mil från Hör; β *glabra* vid Delperöd i östra Skåne.

Polygonum Raji — vid hafsstranden mellan Ystad och Kabusa.

Chenopodium rubrum f. nana — Sk. Öja mosse i stor mängd. Stjälk endast några cm hög, blad helbräddade eller försedda med ett å två par korta tänder.

Atriplex laciniata — Ystad vid stranden söder om Tobakshejdan; då här ej är barlastplats, är fyndet ganska anmärkningsvärdt (Extralärare O. WILKSTRÖM).

Alnus glutinosa \times *incana* — Sk. Smedstorpsån och Munka-Tågarps-bäcken.

Orchis latifolia (L.) Hn Fl. ed. 11 Syn. *O. incarn.*
 γ majalis i Hn Fl. ed. 12 — Sk. Sjököp i Fren-
 ninge socken, i stor mängd. Jag har sedan år 1892
 odlat såväl denna, som *O. angustifolia* Hn Fl. ed.
 11 i min trädgård och icke sett några karaktärsför-
 ändringar eller öfvergångsformer, oaktadt jordmånen
 här är betydligt olika den fuktiga mark, vid hvilken
 dessa växter äro bundna, där de växa spontant. Att
 dylika öfvergångar förekomma, har jag dock iakt-
 tagit både här i Skåne (vid Rynge, Munkamöllan,
 Öfvedskloster) och på Bornholm, men alltid på lo-
 kaler, där bägge arterna växa blandade med hvar-
 andra, och således tillfälle finnes till hybridisering
 mellan de sist blommande *latifoliae* och de första *an-*
gustifoliae. De kännetecken, hvarvid jag lade märke,
 äro, med förbigående af de i handböckerna vanligen
 upptagna, följande. Hos *O. latifolia* är läppens bredd
 större (ofta 1 1/2 gång) än längden samt sporren rak,
 trubbig och sammantryckt ofvanifrån nedåt, hos *O.*
angustifolia är läppens längd större än eller lika stor
 som bredden, sporren oftast krökt, spetsig, antingen
 trind eller hoptryckt från höger till vänster. Dessa
 kännetecken har jag funnit konstanta hos såväl bred-
 som smalbladiga, såväl gles- som tätaxiga former af
 bägge arterna.

Herminium monorchis — Sk., Simris prestgård.

Asparagus officinalis — Ystad, längs en sand-
 vall mellan Sandskogen och Öja mosse. Efter allt
 att döma vild.

Alisma Plantago f. *flore pleno* — Sk. Öja mosse;
 Ståndare och en del af fruktbladen förvandlade till
 ljusvioletta kalkblad.

Alisma ranunculoides — Börringesjön vid Mar-
 kiehage.

Potamogeton lucens **Zizii* — Sk. Dagstorps sjö
 i N. Rörums socken. Bestämningen, som underställ-

des Dr. Tiselii pröfning, blef af honom bekräftad. Ny för Skåne.

„ *prælongus* — Sk. Hafgårds sjö.

„ *zosteræfolius* — Sk. Smedstorp i sjön.

Eriophorum angustifolium — N. J. Anderssons uppgift (Halfgräsen pag. 12, Pl. II fig. 27), att ståndarsträngarne hos denna art äro mycket kortare än knapparne, återfinnes här och där i handböckerna, men är i viss mån oriktig. Arten har trimorfa blommor, nämligen dels honblommor, dels hermafrodita med starkt utvecklade ståndare, dels hermafrodita med svagt utvecklade ståndare. Endast hos den senare hermafroditformen har jag varit i tillfälle att bekräfta Anderssons uppgift; hos den förstnämnde hermafroditformen äro däremot ståndarsträngarne liklånga med eller längre än knapparne.

Honformen är intressant därför, att den i allmänhet uppträder såsom var. *triquetrum* Fries.

Scirpus fluitans — Hall. i Steninge å.

Carex paniculata v. *simplicior* Anderss. — Sk. Eriksdal; ax enkelt; småax uppräta, 5—10 mm långa, ungefär 10 till antalet; de sex nedre vanligen åtskilda, de fyra öfre hopsittande; blad rännformiga, vanligen 2 mm breda. Jag har tilldelat denna utmärkta form Anderssons namn, ehuru det afser alla paniculata-former, som hafva mindre sammansatta ax än den starkast utvecklade form, som hos oss förekommer.

Calamagrostis epigejos γ *riparia* (Hn) Lge — Hall. på flygsanden vid Knebilstorpsbäckens utlopp. Strå 30—60 cm högt, glatt, endast närmast vippan något sträfft; blad platta eller hoprullade med stic-kande spets, 2—3 mm breda; vippa efter blomningen cylindrisk, mörkt rödviolett med glesblommiga och korta grenar. Jag har satt Prof. Lange såsom namngifvare, emedan jag afser den af honom i Dansk Flora ed. 4 upptagna varieteteten, men — då jag ej sett hög-

nordiska exemplar — är oviss, om Hartmans växt är identisk med Langes.

Anthoxanthum Puelii — Halmstad på sandfalten bredvid gamla skarpskytteplanen i stor mängd. Förekom att vara vild, men har säkerligen spridt sig från de närbelägna åkerfalten, där den väl en gång odlats. Nu fanns den ej, hvarken bland säd eller gräs, på den odlade slottsjorden, som gränsar till fyndorten. (Se undertecknads Bidr. t. fl. på Sveriges sydvestkust, Gborg 1884).

Polystichum spinulosum **dilatatum* var. *recurvata* Lasch i Luerssens Die Farnpflanzen (Rabenhorsts Kryptogamenflora) — Sk. Simris prestgård vid Sandstensbrottet. På 70-talet såg jag den i Hall. Harplinge, i en torfmosse, tillhörig Fjelldalen. Utmärkt genom sina starkt utvecklade fjäll; sin mörkgröna bladskifva och sina småsegments tillbakaböjda, nästan inrullade kanter.

Isoetes echinosporum — Hall. i Steninge å.

Equisetum hiemale — Sk. Gyllebo i parken nära sjön.

Smärre notiser.

Vetenskapsakademien d. 11 nov. Tillkännagafs att ledamoten baron F. v. MUELLER i Melbourne affidit. — Prof. NATHORST förevisade en riksmuseum tillhörig palmstam, troligen från Antigoa i Vestindien, öfver hvilken dr. G. STERZEL i Breslau insändt en beskrifning, hvilken skulle införas i Bihanget till akad:s handl., och meddelade att riksmuseum som gäfvat från inspektören vid den grönländska handeln, hr H. A. ANDERSSON, bekommit en större värderik samling fossila växter från Disko och Nugsuak. Till införande i handlingarne antogs en afhandling af dr. A. TH. FREDRIKSON, Die Oxalideen der ersten Regnellschen Expedition.

Societas pro Fauna et Flora fennica begick den 1 nov. 75:te årsdagen af sin stiftelse.

Till *hedersledamöter* utsågos härvid botanisterna: arkiatern O. E. A. Hjelt (Helsingfors), direktör Fr. Crépin (Brüssell), prof. A. Engler (Berlin), prof. A. G. Nathost (Stockholm), verkl. statsrådet, prof. E. Russow (Dorpat) samt till *korresponderande ledamöter*: prof. O. Drude (Dresden), prof. R. v. Wettstein (Prag), bibliotekarien Fr. Th. Koeppen, prof. Chr. Gobi och akademikern S. F. Korshinsky (St. Petersburg), docenten dr. Gunnar Andersson och dr. H. Dahlstedt (Stockholm), skolläraren dr. K. Warnstorff (Neuruppin).

Ordf., prof. J. A. Palmén lemnade i ett längre föredrag en öfverblick af Sällskapets hittillsvarande verksamhet, dervid utförligare skildrande de senast förflutna 25 åren.

Till befrämjande af Sällskapets vetenskapliga syften och tillika till hugfästandet af minnet af sin fader, framlidne senator J. Ph. Palmén, som i början af Sällskapets tillvaro varit dess sekreterare och en af dess verksamaste medlemmar, öfverlemnade ordföranden en gåfva af 10,000 finska mark äfvensom till arkivet en handskrift af senator J. Ph. Palmén: "Botanisk Terminologi af W. Rönnbäck" (1826).

Vice ordf. prof. Elfving, framlade manuskriptet till en förteckning öfver Sällskapets samtliga publikationer och ett botaniskt sakregister, upprättadt under medverkan af studd. Wahlberg, Hägrén och Luther.

En af sekreteraren, mag. O. Bergroth, uppgjord förteckning öfver Sällskapets nytillkomna medlemmar 1871—96, utdelades.

Bibliotekarien, dr. E. Reuter, öfverlemnade manuskriptet till en af honom och rektor A. Arrhenius gemensamt utarbetad katalog öfver den periodiska literaturen i Sällskapets bibliotek.

Dr. R. Boldt skänkte till Sällskapet arkiv ett detaljeradt namn- och sakregister till förhandlingarna under åren 1871—96, och förevisade en synnerligen intressant, nu jemväl till Sällskapet öfverlemnad samling fotografier af 130 äldre och yngre medlemmar af Sällskapet.

Rektor M. Brenner skänkte till Sällskapet 200 ex. af en af honom författad uppsats: "Lichenologin i Finland 1673—1896".

Den 7 Nov. Dr. E. Wainio anmälde till publikation tredje och sista delen af sin "Monographia Cladoniarum universalis".

Dr. R. Boldt förevisade en fotografi af en på 1860-talet i Kuopio planterad ek, som nu var 12.5 å 13 m hög och 1 m från marken mätte 110 cm i omkrets.

Mag. O. Bergroth redogjorde för en af honom jemte stud. I. Lindroth under senaste sommar företagen botanisk resa i Ryska Karelen (karelia pomorica), samt förevisade ett antal derunder insamlade anmärkningsvärdare växtarter, deribland den för finska floran nya *Koeleria cristata* fr. Särkijärvi.

Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Den 18 nov. 1896. Dr. G. O. MALME beskref de brasilianska Burmanniaarterna [Se: K. Vet. Akad. Bih. (1896) Afd. III N:o 8].

Fil. kand. O. ROSENBERG redogjorde för de allmänna dragen af sandstrandsfloran kring Sandhamn, Grisslehamn, Fårön och Gotska Sandön med särskild hänsyn till dess biologi.

Professor V. B. WITTRÖCK omtalade några vid odling i Bergianska trädgården härdiga kakteer nämligen *Opuntia Rafinesquii*, *O. fragilis* och *O. missouriensis*.

Den 2 december 1896. Docenten GUNNAR ANDERSSON redogjorde för den fossila förekomsten af *Stratiotes aloides* L. inom kvartären och tertiären, med stöd af den af KEILHACK nyligen gjorda upptäckten att *Folliculites* och *Paradoxocarpus* äro identiska med *Stratiotes*. [Se Geol. För. Förh. 18 (1896) sid. 538—542].

Docenten K. LJUNGSTEDT höll föredrag om vegetationen. på Runmarö i Stockholms skärgård.

Professor G. LAGERHEIM omtalade mumificering af olika arters frukter genom *Sclerotinia*-arter, samt förevisade en större samling mumificerade frukter.

Till lektor vid allm. läroverket i Karlskrona är d:r J. ERIKSON utnämnd.

Växthuset i botaniska trädgården i Helsingfors hafva denna höst undergått en delvis ombyggnad, i det att tvenne äldre träflyglar ersatts af värdefulla och tidsenliga glas- och jern-konstruktioner i samma stil som det tidigare uppförda palmuset.

Hos Frans Svanström & Co

Stockholm Myntgatan 1.

kan erhållas:

Grått blomprensingspapper	format 405×470 mm.	Pris pr ris	3,—
Hvitt	360×445	” ” ”	10,—
Herbariepapper N:o 8.	hvit färgton 240×400	” ” ”	4,50
” ” ” 11.	blå ” 285×465	” ” ”	7,75
” ” ” 13.	hvit ” 285×465	” ” ”	9,—

Obs! De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

Anmälan.

Å hel årgång af Botaniska Notiser för år 1897, 6 n:r, emottages prenumeration på alla postanstalter i Sverige, Norge och Danmark med sex (6) kr., postbefordringsafgiften inberäknad, samt hos tidskriftens distributör, hr C. W. K. Gleerups Förlagsbokhandel i Lund, och i alla boklådor till samma pris.

C. F. O. Nordstedt.

Innehåll.

- DUSEN, P. Den eldsländska ögruppens vegetation, s. 253.
 NEUMAN, L. M., Studier öfver Skånes och Hallands Flora, III, s. 249.
 Smärre notiser, s. 291.

Lund, Bérlingska Boktryckeri- och Stilgjuteri-Aktiebolaget 18¹⁵/₁₂ 96.